

udkommet forskjellige Lovforslag, navnlig om Hartkornbegalificationen, om Hovoriets Affkælfelse, om Huusmændenes Pligtarbejde og flere lignende. Blandt de Lovforslag, der bleve forelagte Commissionsen, var der ogsaa eet, der sigtede til Afsløsning af Fæsteforholdet. Dette Forslag kunde jeg efter min bedste Overbeviisning ikke tiltræde; thi der var derved efter mit Begreb ikke gjort begge Parter lige Ret; dog maa jeg tilstaae, at det forekom mig, at det da forelagte Forslag var mere skadeligt for Fæstebonden end for Godseieren. Siden den Tid har der efterhaanden været forelagt Rigsdagen forskjellige private Lovforslag denne Sag angaaende, og jeg har som Medlem af Landstthinget havt Leilighed til at deeltage i Forhandlingerne desangaaende, men jeg har havt Betænkelse ved at gaae ind paa en Afsløsning paa de i de fremkomne Forslag opstillede Principer, og jeg kan i denne Henseende henholde mig til, hvad der ved flere Leiligheder er yttret og hvad der ogsaa igaar er yttret af det ærede Medlem for Ribe Amts 2den Valgkreds (Hage). I Mæret 1856 fremkom der imidlertid i Landstthinget et Forslag til Fæstes Afsløsning, som var baseret paa et ganske andet Grundlag end de tidligere Udkast til Fæsteafsløsningslove. Hovedtrækkene heri vare:

- 1) Alle lovlig indgaaede Contracter, hvorved Bøndergaardere overdragne i Livsfæste eller i Forpagtning paa 50 Aar, oprettholdes;
- 2) I Tilfælde af Fæsteledighed staaer det Godseieren og Bondens eller hans Enkes Efterladte frit for, i Genhold til den bestaaende Lovgivning, selv at komme overeens om Gaardens Overdragelse enten til Livsfæste eller 50aarig Forpagtning, eller til Arvesfæste med Ret til at sælge og pantfætte, eller til Selveiendom;
- 3) Kunne de ikke derom enes, ere Bondens Efterladte berettigede til at fordrø Gaarden solgt til fuld Selveiendom ved offentlig Auction, og skal da $\frac{1}{2}$ til $\frac{1}{3}$ af Kjøbesummen indbetales i Statskassen. Af denne vil den være at udbetale til Bondens Efterladte;

4) Den ifølge Placat 7de Juni 1806 bestaaende Indskrænkning med Hensyn til Brugen af Selveiergaarde bortfalder 20 Aar efter Lovens Udgivelse for alle de Gaarde, som da ere i Selveiendom, og for alle de Gaarde, som senere ere kjøbt til Selveiendom 20 Aar, efterat dette er skeet;

5) Dog skal Godseieren være berettiget til, for hver 9 Gaarde, som han efter den 1ste Januar 1856 ved frivillig Overenskomst har overdraget til fuld Selveiendom til Bonden eller dennes Efterladte eller ifølge disses Begjæring efter Lovens Udgivelse paa saadan Maade har solgt ved Auction, selv at beholde eller bruge — fri for al paa Bondefjord hvilende Indskrænkning — 1 Gaard med et Tiliggende af indtil $\frac{1}{9}$ af de 9 Gaardes samlede Hartkorn, ved selv at kjøbe samme og mod at tilsvare fornævnte Quotadeel af Kjøbesummen."

Dette Forslag fandt jeg at være af den Bessaffenhed, at det kunde afgive Grundlaget for en Lov om Fæsteafsløsningen, men dog yttrede jeg, allerede som Medlem af det nedsatte Udvalg, at jeg ansaae det for meest skikket til at være en Slags Overenskomst fra begge Parter Side, saaledes at Regjeringen, hvis der ikke fra nogen af Parterne yttrede sig stærk Modstand derimod, uden Videre kunde gaae ind paa at give en Lov i saa Henseende. Det er imidlertid bekjendt nok, at denne Forudsætning ikke gik i Opfyldelse, og at der tværtimod fra den ene Partis Side paa det Stærkeste er blevet protesteret mod en Lov, bygget paa saadanne Principer. Naar imidlertid Regjeringen uden en saadan, jeg vil ikke sige Overenskomst, men uden en saadan Tilslutning fra begge Parter Side skulde udgive en Fæsteafsløsningslov, da var der 2 Punkter, som jeg efter min Anskuelse ikke kunde forsvare at lade indflyde i Loven; det første var det fjerde Punkt, hvorefter Indskrænkninger i Brugen af Selveiergaarde først skal bortfalde 20 Aar efter Lovens Udgivelse, eller 20 Aar efter at Selveiendom var indført paa disse Gaarde, og det andet Punkt